

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 14 iulie 2022¹

Cauza C-127/21 P

American Airlines, Inc.
împotriva

Comisiei Europene

„Recurs – Regulamentul (CE) nr. 139/2004 – Operațiuni de concentrare între întreprinderi – Piața transportului aerian – Operațiune declarată compatibilă cu piața comună – Angajamente asumate de părțile la concentrare – Decizie prin care se acordă drepturi de anterioritate”

I. Introducere

1. În prezenta cauză, care se înscrie în cadrul unei operațiuni de concentrare între întreprinderi pe piața transportului aerian, Curtea este sesizată cu un recurs formulat de American Airlines Inc. (denumită în continuare „American”) împotriva Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 decembrie 2020, American Airlines/Comisia (T-430/18, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2020:603), prin care acesta a respins acțiunea societății menționate având ca obiect anularea Deciziei C(2018) 2788 final a Comisiei Europene din 30 aprilie 2018 (cazul M.6607 – US Airways/American Airlines) (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

2. Particularitatea prezentei cauze constă în faptul că Curtea se va confrunta pentru prima dată cu problema interpretării unor dispoziții specifice referitoare la angajamente care fac parte integrantă dintr-o decizie a Comisiei privind o concentrare.

II. Istoricul litigiului, decizia în litigiu și hotărârea atacată

3. Istoricul litigiului este prezentat la punctele 1-69 din hotărârea atacată și, pentru necesitățile prezentelor concluzii, poate fi rezumat după cum urmează.

¹ Limba originală: franceza.

A. Decizia de autorizare a fuziunii US Airways/American

1. Procedura administrativă care a condus la decizia de autorizare a fuziunii US Airways/American

4. La 18 iunie 2013, US Airways Group Inc. (denumită în continuare „US Airways”) și American au notificat Comisiei intenția lor de a efectua o fuziune (denumite în continuare „părțile la fuziune”).

5. Comisia a apreciat că această operațiune ridică îndoieli grave în ceea ce privește compatibilitatea sa cu piața internă referitoare la legătura dintre aeroporturile London Heathrow (Regatul Unit) (denumit în continuare „LHR”) și Philadelphia International Airport (Statele Unite, denumit în continuare „PHL”) (denumită în continuare „ruta LHR-PHL”).

6. Pentru a răspunde îndoielilor grave exprimate de Comisie cu privire la operațiunea menționată, părțile la fuziune au propus inițial angajamente la 10 și la 14 iulie 2013. Aceste două propuneri au fost respinse de Comisie, care a solicitat ca drepturi de anterioritate (denumite „grandfathering rights”) „de tipul celor” propuse în cazul COMP/M.6447 – IAG/bmi (denumit în continuare „cazul IAG/bmi”) să fie înscrise în aceste angajamente.

7. La 16 iulie 2013, părțile la fuziune au prezentat o a treia propunere de angajamente, care includea printre altele drepturi de anterioritate. Documentul transmis Comisiei cuprindea de asemenea o versiune comparativă ce reflecta schimbările aduse.

8. În ceea ce privește în special introducerea drepturilor de anterioritate în angajamentele revizuite, e-mailul care le însoțea pe acestea din urmă se limita să indice că drepturile de anterioritate fuseseră incluse „conform solicitării Comisiei”. Pe de altă parte, clauzele 1.9-1.11 din propunerea de angajamente din 16 iulie 2013, care au fost introduse pentru prima dată în această propunere, erau redactate în termeni identici cu cei reținuți în angajamentele finale ale Comisiei².

9. Pe de altă parte, în formularul RM³ din 30 iulie 2013 referitor la propunerea angajamentelor lor finale către Comisie (denumite în continuare „angajamentele finale”), în secțiunea intitulată „Abateră de la textele standard”, părțile la fuziune aveau obligația să semnaleze toate abaterile angajamentelor propuse de la modelele de angajamente publicate de serviciile Comisiei și să explice motivele acestora.

10. În această privință, în secțiunea 3 din acest formular, părțile la fuziune au arătat următoarele:

„Angajamentele propuse de [părțile la fuziune] se abat de la textele modelelor de angajamente publicate de serviciile Comisiei în măsura necesară pentru a răspunde cerințelor specifice ale unei măsuri corective structurale în contextul specific al transportului aerian.

După cum s-a arătat în discuțiile precedente, angajamentele propuse se bazează pe angajamentele acceptate de Comisie în alte cazuri de concentrare între companii aeriene. În special, ele se bazează în cea mai mare parte pe angajamentele propuse în [cazul] IAG/bmi.

² A se vedea punctul 19 din prezentele concluzii.

³ Denumit în continuare „formularul RM”. A se vedea anexa IV la Regulamentul (CE) nr. 802/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO 2004, L 133, p. 1, rectificare în JO 2004, L 172, p. 9, Ediție specială, 08/vol. 2, p. 3, denumit în continuare „Regulamentul de punere în aplicare”).

Pentru a facilita evaluarea angajamentelor propuse, [părțile la fuziune] identifică mai jos aspectele cu privire la care angajamentele propuse se abat de la angajamentele acceptate în [cazul] IAG/bmi. Aceste puncte nu includ variantele lingvistice minore sau clarificările impuse de împrejurările specifice ale prezentului caz, în special în secțiunea referitoare la definiții.”

11. În ceea ce privește dispozițiile referitoare la drepturile de anterioritate, în formularul RM din 30 iulie 2013 nu a fost identificată nicio abatere de la angajamentele acceptate în cazul IAG/bmi.

2. Decizia de autorizare a fuziunii US Airways/American și angajamentele părților la fuziune

12. Prin Decizia C(2013) 5232 final din 5 august 2013 (cazul COMP/M.6607 – US Airways/American Airlines) (JO 2013, C 279, p. 6), adoptată în temeiul articolului 6 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 139/2004⁴ coroborat cu articolul 6 alineatul (2) din acest regulament, Comisia a declarat operațiunea de fuziune compatibilă cu piața internă, sub rezerva anumitor condiții și obligații care trebuie respectate (denumită în continuare „decizia de autorizare”).

13. La punctul 160 din decizia de autorizare, conținutul angajamentelor finale referitor la drepturile de anterioritate era rezumat după cum urmează:

„Ca regulă generală, sloturile obținute de operatorul nou-intrat potențial în temeiul angajamentelor finale trebuie să fie utilizate pentru prestarea unui serviciu regulat de transport aerian de pasageri fără escală pe perechea de aeroporturi [LHR-PHL] și nu pot fi utilizate pentru altă pereche de orașe decât dacă operatorul nou-intrat potențial a exploatat acest serviciu o perioadă de utilizare [...]. Odată ce perioada de utilizare a expirat, operatorul nou-intrat potențial va avea dreptul să utilizeze sloturile pentru oricare pereche de orașe («drepturi de anterioritate»). Totuși, acordarea drepturilor de anterioritate este supusă aprobării Comisiei, care este consiliată de mandatarul independent.”

14. La punctele 176, 178-181, 186 și 197-199 din decizia de autorizare, în cadrul analizei sale privind angajamentele, Comisia a făcut următoarele constatări:

„(176) Potrivit jurisprudenței instanțelor Uniunii Europene, angajamentele trebuie să fie susceptibile să elimine problemele de concurență constatate și să asigure structuri de piață concurențiale. În special, contrar angajamentelor luate în cursul procedurii din faza II, angajamentele propuse în cursul fazei I nu urmăresc să împiedice un obstacol semnificativ în calea unei concurențe efective, ci mai degrabă să înlăture în mod clar toate îndoielile grave în această privință. Comisia dispune de o putere largă de apreciere pentru a evalua dacă aceste măsuri corective constituie un răspuns direct și suficient capabil să înlăture aceste îndoieli.

(178) Potrivit aprecierii Comisiei, angajamentele finale înlătură toate îndoielile grave identificate în cursul procedurii. Prin urmare, Comisia concluzionează că angajamentele finale luate de părți sunt suficiente pentru a elimina îndoielile grave privind compatibilitatea operațiunii cu piața internă.

⁴ Regulamentul Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO 2004, L 24, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 201, denumit în continuare „Regulamentul privind concentrările economice”).

(179) În cazurile privind companiile aeriene, angajamentele de eliberare a unor sloturi orare sunt acceptabile pentru Comisie atunci când este suficient de clar că se va produce intrarea efectivă a unor concurenți noi, situație care va elimina orice obstacol semnificativ în calea unei concurențe efective [...]

(180) Angajamentul referitor la sloturile orare se întemeiază pe faptul că disponibilitatea sloturilor orare la [LHR] este principala barieră la intrare pe legătura pentru care au fost identificate îndoieli grave. Acesta este, așadar, conceput pentru a elimina (sau cel puțin pentru a reduce în mod sensibil) această barieră și pentru a permite o intrare suficientă, în timp util și probabil, pe legătura [LHR-PHL].

(181) [...] În pachetul de angajamente, atractivitatea intrinsecă a sloturilor este consolidată de perspectiva dobândirii unor drepturi de anterioritate [...]

(186) Ținând seama de cele de mai sus și de alte elemente de probă disponibile, în special interesul și informațiile privind intrarea probabilă și în timp util, primite cu ocazia consultării actorilor de pe piață, Comisia concluzionează că angajamentul referitor la sloturile orare este un element-cheie al intrării probabile și în timp util pe legătura [LHR-PHL]. Amploarea intrării pe această linie va fi suficientă pentru ridicarea îndoielilor grave care au fost identificate pe această piață [...]

(197) În temeiul articolului 6 alineatul (2) al doilea paragraf prima teză din Regulamentul privind concentrările economice, Comisia poate include în decizie condiții și obligații destinate să asigure respectarea de către întreprinderile implicate a angajamentelor pe care și le-au asumat față de Comisie în vederea realizării compatibilității concentrării cu piața internă.

(198) [...] În cazul neîndeplinirii unei condiții, decizia [de autorizare] nu mai este valabilă. [...]

(199) [...], decizia adoptată în prezentul caz este supusă respectării integrale a cerințelor prevăzute în secțiunile 1, 2, 3 și 4 din angajamentele finale (condiții), în timp ce celelalte secțiuni din angajamentele finale constituie obligații pentru părți.”

15. La punctul 200 din decizia de autorizare s-a precizat că angajamentele finale erau anexate la această decizie și făceau parte integrantă din aceasta. În sfârșit, la punctul 201 din decizia de autorizare, Comisia a concluzionat că a decis să declare tranzacția notificată, astfel cum a fost modificată prin angajamentele finale, ca fiind compatibilă cu piața internă, „sub rezerva respectării integrale a condițiilor și a obligațiilor prevăzute în angajamentele finale anexate la prezenta decizie”.

16. La primul paragraf al preambulului angajamentelor finale anexate la decizia de autorizare, părțile la fuziune au amintit că și-au asumat angajamentele finale pentru a permite Comisiei să declare fuziunea compatibilă cu piața internă.

17. La al treilea paragraf al acestui preambul s-au făcut următoarele precizări:

„Prezentul text trebuie interpretat în lumina deciziei [de autorizare], în măsura în care angajamentele constituie condiții și obligații legate de aceasta din urmă, în cadrul general al dreptului Uniunii Europene, în special în lumina Regulamentului privind concentrările

economice, și prin trimitere la Comunicarea Comisiei privind măsurile corective admisibile în conformitate cu Regulamentul [privind concentrările economice] și cu Regulamentul [de aplicare].”

18. În secțiunea „Definiții” a angajamentelor finale, câțiva termeni sunt definiți după cum urmează:

- termenii „drepturi de anterioritate” sunt definiți prin trimitere la clauza 1.10;
- termenii „utilizare abuzivă” sunt definiți prin trimitere la clauza 1.13;
- termenii „perioadă de utilizare” sunt definiți prin trimitere la clauza 1.9, cu precizarea potrivit căreia această perioadă ar trebui să fie de șase sezoane, în sensul Asociației Internaționale de Transport Aerian (IATA) (denumite în continuare „sezoane IATA”) consecutive.

19. Clauzele 1.9-1.11 din angajamentele finale conțin următoarele dispoziții:

„1.9 Ca regulă generală, Sloturile obținute de Operatorul Nou-Intrat Potențial la închiderea Procedurii de Eliberare a Sloturilor sunt utilizate numai pentru prestarea unui Serviciu Aerian Concurențial pe Perechea de Aeroporturi. Sloturile nu pot fi utilizate pentru o altă pereche de orașe, cu excepția cazului în care Operatorul Nou-Intrat Potențial a exploatat un serviciu fără escală pe Perechea de Aeroporturi într-un mod în conformitate cu oferta prezentată în temeiul clauzei 1.24 pe durata unui număr de Sezoane IATA complete consecutive («**Perioada de Utilizare**»).

1.10 Operatorul Nou-Intrat Potențial este considerat că are drepturi de anterioritate asupra Sloturilor obținute atunci când o utilizare adecvată a Sloturilor a fost exercitată pe Perechea de Aeroporturi în Perioada de Utilizare. În această privință, la expirarea Perioadei de Utilizare, Operatorul Nou-Intrat Potențial are dreptul să utilizeze Sloturile obținute pe baza prezentelor Angajamente pentru orice pereche de orașe («**Drepturile de Anterioritate**»).

1.11 Anterioritatea este supusă aprobării Comisiei, care este consiliată de Mandatarul Independent la sfârșitul Perioadei de Utilizare [...].”

20. Clauza 1.13 din aceste angajamente prevede:

„În Perioada de Utilizare, se consideră că s-a produs o Utilizare Abuzivă în cazul în care Operatorul Nou-Intrat Potențial care a obținut Sloturi eliberate de Părți decide:

[...]

b) să exploateze un număr mai mic de Frecvențe decât cel pentru care s-a angajat în ofertă în conformitate cu clauza 1.24 sau să înceteze exploatarea pe Perechea de Aeroporturi, cu excepția cazului în care această decizie este compatibilă cu principiul «sloturi utilizate sau sloturi pierdute» prevăzut la articolul 10 alineatul (2) din Regulamentul [(CEE) nr. 95/93 din 18 ianuarie 1993 privind normele comune de alocare a sloturilor orare pe aeroporturile comunitare (JO 1993, L 14, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 2 p. 204)] (sau orice suspendare a acestuia);

[...]”

21. Potrivit clauzei 1.24 din angajamentele menționate:

„Înainte de expirarea termenului de Prezentare a Cererilor de Alocare a Sloturilor, fiecare Candidat trebuie să prezinte de asemenea Mandatarului Independent oferta sa formală pentru alocarea Sloturilor. Oferta formală trebuie să cuprindă cel puțin:

- a) Condițiile Principale [și anume orarele Sloturilor, numărul de frecvențe și numărul de Sezoane IATA de exploatare (serviciu anual sau sezonier)];
- b) un plan de întreprindere detaliat. [...]

22. Clauza 1.26 din angajamentele finale are următorul cuprins:

„După ce a primit oferta oficială sau ofertele oficiale, Comisia (consiliată de Mandatarul Independent) are obligația:

- a) să evalueze dacă fiecare Candidat este un concurent existent sau potențial viabil, care are capacitatea, resursele și voința să exploateze serviciile pe Perechea de Aeroporturi pe termen lung și care reprezintă o forță concurențială dinamică și viabilă;
- b) să evalueze ofertele formale ale fiecărui Candidat care îndeplinește cerințele de la litera a) de mai sus și să îi clasifice pe acești Candidați într-o ordine de preferință.”

23. Clauza 1.27 din aceste angajamente prevede:

„În cadrul efectuării evaluării sale în conformitate cu clauza 1.26, Comisia acordă prioritate Candidatului care va exercita constrângerea concurențială cea mai eficace în mod global pe Perechea de Aeroporturi [...]. În acest scop, Comisia va lua în considerare dinamismul planului de întreprindere al Candidatului și va acorda prioritate îndeosebi Candidatului care îndeplinește unul sau mai multe dintre următoarele criterii:

- a) capacitatea cea mai mare [măsurată în numărul de locuri propuse pentru servicii pe durata a două (2) sezoane IATA consecutive] și/sau cel mai mare număr total de servicii/frecvențe;
- b) doar un serviciu pe durata unui an, un serviciu sezonier pe durata verii sau un serviciu sezonier pe durata iernii IATA și
- c) o structură tarifară și oferte de servicii susceptibile să exercite constrângerea concurențială cea mai eficace pe Perechea de Aeroporturi.

[...]

B. Decizia Comisiei privind alocarea sloturilor orare către Delta

24. La 9 octombrie 2014, intervenienta, și anume Delta Air Lines, Inc. (denumită în continuare „Delta”), a prezentat o ofertă formală pentru alocarea sloturilor orare în conformitate cu clauza 1.24 din angajamentele finale. Potrivit dosarului său de candidatură, aceasta intenționa să exploateze o frecvență zilnică pe legătura LHR-PHL pe durata a șase sezoane IATA consecutive, începând din vara anului 2015.

25. Delta a fost singura care a prezentat o ofertă pentru alocarea sloturilor pe baza angajamentelor finale.

26. Prin decizia din 6 noiembrie 2014, după ce a evaluat viabilitatea Delta și a ofertei sale în temeiul clauzelor 1.21 și 1.26 din angajamentele finale, Comisia a declarat că aceasta era, în primul rând, independentă față de părți și fără legătură cu ele și că epuizase portofoliul propriu de sloturi la LHR, în sensul clauzei 1.21 din angajamente, și, în al doilea rând, un concurent potențial viabil al părților pe perechea de aeroporturi pentru care solicitase sloturi în temeiul angajamentelor, care avea capacitatea, resursele și voința să exploateze serviciile pe ruta LHR-PHL pe termen lung, reprezentând o forță concurențială viabilă.

27. La 17 decembrie 2014, American și Delta au prezentat Comisiei acordul de eliberare a sloturilor pe care aceste două societăți trebuiau să îl încheie în vederea executării angajamentelor privind sloturile solicitate de Delta pe legătura LHR-PHL.

28. Prin decizia din 19 decembrie 2014, Comisia a aprobat, pe baza raportului mandatarului din 17 decembrie 2014, acordul de eliberare a sloturilor. Această decizie prevedea că Delta avea obligația să utilizeze sloturile US Airways pentru prestarea unui serviciu de zboruri fără escală pe ruta LHR-PHL. Decizia menționată prevedea, pe de altă parte, că Delta este considerată că are drepturi de anterioritate în cazul în care va fi exercitată o utilizare adecvată a acestor sloturi în perioada de utilizare, cu condiția acordului Comisiei, și că, în cazul în care Comisia va aproba drepturile de anterioritate, Delta va păstra sloturile livrate și va avea dreptul să le utilizeze pentru orice pereche de orașe.

29. Delta a început să exploateze ruta LHR-PHL la începutul sezonului de planificare orară IATA din vara anului 2015.

C. Decizia în litigiu

30. La 30 aprilie 2018, Comisia a adoptat decizia în litigiu, prin care a constatat că Delta exercitase o utilizare adecvată a sloturilor în perioada de utilizare și a aprobat acordarea către aceasta a unor drepturi de anterioritate, în temeiul clauzei 1.10 din angajamentele finale.

31. Pe baza unei interpretări a termenilor, a contextului și a obiectivului angajamentelor, Comisia a concluzionat, în decizia în litigiu, că termenii „utilizare adecvată” nu pot fi înțeleși într-un sens de „utilizare în conformitate cu oferta”, ci ar trebui interpretați în sensul că semnifică „lipsa unei utilizări abuzive” a sloturilor, în sensul clauzei 1.13 din angajamentele finale.

32. În continuare, Comisia a examinat, în decizia în litigiu, dacă intervenienta exercitase o utilizare abuzivă a sloturilor în sensul clauzei 1.13 din angajamentele finale, pentru a stabili dacă trebuiau să îi fie acordate drepturi de anterioritate. În această privință, instituția menționată a considerat utilizarea sloturilor, în pofida exploatării lor insuficiente, ca fiind conformă principiului „sloturi utilizate sau sloturi pierdute”, astfel cum este prevăzut la articolul 10 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 95/93⁵, întrucât utilizarea sloturilor era întotdeauna superioară pragului de 80 %. Întrucât a constatat că Delta nu a exercitat o utilizare abuzivă a sloturilor potrivit dispozițiilor clauzei 1.13 din angajamentele finale, Comisia a concluzionat că, în conformitate cu

⁵ Denumit în continuare „Regulamentul privind sloturile orare”.

recomandarea scrisă a mandatarului, Delta exercitase o utilizare adecvată a sloturilor în perioada de utilizare și a aprobat acordarea unor drepturi de anterioritate în favoarea acesteia, în conformitate cu clauza 1.10 din angajamentele menționate.

D. Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

33. Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 10 iulie 2018, American a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, invocând două motive. Primul motiv era întemeiat pe erori de drept săvârșite de Comisie în interpretarea termenilor „utilizare adecvată”. Prin intermediul celui de al doilea motiv, American susținea că Comisia nu ținuse seama de toate elementele pertinente pentru acordarea unor drepturi de anterioritate.

34. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea formulată de American în totalitate și a obligat-o pe aceasta din urmă să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisie. Tribunalul a considerat printre altele că termenii „utilizare adecvată” cuprinși în clauza 1.10 au fost interpretați în mod corect de Comisie ca însemnând „lipsa unei utilizări abuzive” în sensul clauzei 1.13.

35. Potrivit Tribunalului, această interpretare reiese, în primul rând, din modul de redactare a clauzei 1.10, ținând seama de contextul său, în al doilea rând, din obiectivele urmărite de această dispoziție și de normele din care face parte, care au ca scop facilitarea unei noi intrări pe ruta în cauză, și în special din Regulamentul privind sloturile orare, și, în al treilea rând, din intenția părților la fuziune, care reiese din formularul RM.

III. Procedura în fața Curții și concluziile părților

36. Prin înscrisul depus la grefa Curții la 26 februarie 2021, American a formulat recurs împotriva hotărârii atacate.

37. Prin recursul formulat, American solicită Curții:

- suspendarea și anularea hotărârii atacate;
- anularea deciziei în litigiu;
- cu titlu subsidiar, dacă se consideră necesar, trimiterea cauzei Tribunalului spre rejudecare în conformitate cu hotărârea Curții;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată efectuate în prezenta procedură și în procedura desfășurată în fața Tribunalului.

38. Comisia solicită Curții:

- respingerea recursului;
- obligarea American la plata cheltuielilor de judecată.

39. Delta solicită Curții:

- respingerea recursului în totalitate;
- obligarea American la plata cheltuielilor de judecată efectuate în prezenta procedură și în procedura desfășurată în fața Tribunalului.

IV. Analiză

40. În susținerea recursului, recurenta invocă un motiv unic, întemeiat pe o eroare de drept săvârșită de Tribunal prin faptul că a considerat că termenii „utilizare adecvată” cuprinși în clauza 1.10 din angajamentele finale înseamnă „lipsa unei utilizări abuzive”. Pe de altă parte, Tribunalul ar fi confirmat în mod eronat decizia de a acorda Delta drepturi de anterioritate, întrucât aceasta nu a exploatat sloturile orare acordate.

41. Acest motiv cuprinde trei aspecte. Prin intermediul primului aspect, American susține în esență că Tribunalul nu a ținut seama, la interpretarea termenilor „utilizare adecvată”, de obiectivele Regulamentului privind concentrările economice, ale măsurilor corective adoptate în temeiul acestui regulament și, respectiv, ale angajamentelor încheiate între părțile la fuziune propriu-zise. Prin intermediul celui de al doilea aspect, aceasta arată că Tribunalul a săvârșit o eroare considerând că „utilizare adecvată” înseamnă „lipsa unei utilizări abuzive”. Prin intermediul celui de al treilea aspect, American susține că Tribunalul a săvârșit o eroare în interpretarea formularului RM și a clauzei 1.9 din angajamentele finale, în special în ceea ce privește consecințele juridice care trebuie deduse din termenii „în conformitate cu oferta”.

42. Având în vedere motivul invocat, problema centrală în cadrul prezentului recurs privește interpretarea noțiunii de „utilizare adecvată”, care constituie, în temeiul clauzei 1.10 din angajamentele finale, criteriul juridic care guvernează acordarea drepturilor de anterioritate.

43. În lipsa unei definiții a termenilor „utilizare adecvată” care figurează în clauza 1.10 din aceste angajamente, va trebui să se stabilească dacă Tribunalul a săvârșit o eroare de drept considerând că interpretarea reținută în decizia în litigiu, potrivit căreia noțiunea de „utilizare adecvată” trebuie înțeleasă ca „lipsa unei utilizări abuzive” în sensul clauzei 1.13 din angajamentele finale, este confirmată de obiectivul dispozițiilor în discuție și de contextul lor.

A. Cu privire la primul aspect al motivului unic

44. Prin intermediul primului aspect al motivului unic, American contestă în esență interpretarea teleologică și contextuală efectuată de Tribunal cu privire la noțiunea de „utilizare adecvată” prevăzută la clauza 1.10 din angajamentele finale. Argumentația American cuprinde trei părți. Potrivit acesteia, în hotărârea atacată, Tribunalul nu ar fi ținut seama, în cadrul analizei sale: în primul rând, de obiectivele Regulamentului privind concentrările economice și ale măsurilor corective în temeiul acestui regulament, în al doilea rând, de obiectivele specifice ale angajamentelor finale și, în al treilea rând, de cadrul corectiv complet creat de aceste angajamente. American susține că, întrucât nu a examinat elementele menționate, hotărârea atacată este afectată de o eroare vădită de interpretare juridică.

45. Comisia contestă aceste afirmații și arată că, în hotărârea atacată, Tribunalul a examinat în mod exhaustiv atât obiectivele Regulamentului privind concentrările economice și măsurile corective adoptate în temeiul acestui regulament, cât și angajamentele în discuție.

46. La rândul său, Delta invocă inadmisibilitatea prezentului aspect, în măsura în care American s-ar limita să reitereze argumentele deja invocate în primă instanță, fără a efectua o analiză precisă a hotărârii atacate.

1. Cu privire la admisibilitatea primului aspect

47. Înainte de a analiza cele trei argumente pe care se întemeiază primul aspect al motivului unic, trebuie să ne pronunțăm cu privire la problema admisibilității acestui aspect, care a fost invocată de Delta.

48. Deși American reproduce, într-adevăr, în recursul formulat unele dintre argumentele prezentate în primă instanță, considerăm totuși că aceasta indică în mod clar și precis elementele criticate din hotărârea atacată care privesc chestiuni de drept, precum și argumentele juridice care susțin în mod specific acest prim aspect. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 44 din prezentele concluzii, American contestă interpretarea teleologică și contextuală efectuată în hotărârea atacată cu privire la noțiunea de „utilizare adecvată”.

49. Prin urmare, inadmisibilitatea invocată de Delta în prezentul aspect nu poate fi admisă.

2. Analiza propusă

a) Cu privire la luarea în considerare de către Tribunal a obiectivelor Regulamentului privind concentrările economice și ale măsurilor corective adoptate în temeiul acestui regulament

50. American susține, mai întâi, că hotărârea atacată nu a ținut seama, în cadrul interpretării termenilor „utilizare adecvată”, de obiectivul prevăzut de Regulamentul privind concentrările economice și de Comunicarea Comisiei privind măsurile corective admisibile în temeiul Regulamentului [privind concentrările economice] și în temeiul Regulamentului [de punere în aplicare] (JO 2008, C 267, p. 1, denumită în continuare „Comunicarea privind măsurile corective”), conform căruia angajamentele trebuie „să elimine în întregime” problemele de concurență.

51. Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, atunci când o concentrare pune probleme de concurență în sensul că ar putea ridica obstacole semnificative în calea concurenței efective, părțile la fuziune pot propune măsuri corective denumite „angajamente” pentru a elimina problemele constatate de Comisie⁶.

52. În ceea ce privește măsurile corective adoptate în temeiul Regulamentului privind concentrările economice, acestea au drept scop eliminarea în întregime a problemelor de concurență constatate de Comisie, așa încât o concentrare să nu denatureze semnificativ concurența efectivă. Astfel, potrivit stadiului de avansare a procedurii administrative, angajamentele propuse trebuie să permită Comisiei fie să considere că operațiunea notificată nu

⁶ A se vedea considerentul (30) al Regulamentului privind concentrările economice și punctele 5 și 9 din Comunicarea privind măsurile corective.

mai ridică îndoieli grave în ceea ce privește compatibilitatea sa cu piața comună în etapa investigației preliminare („faza I”), în temeiul articolului 6 alineatul (2) din Regulamentul privind concentrările economice, fie să răspundă obiecțiilor reținute în cadrul investigației aprofundate („faza II”), în conformitate cu articolul 18 alineatul (3) coroborat cu articolul 8 alineatul (2) din acest regulament.

53. Trebuie să se constate că, în hotărârea atacată, Tribunalul a examinat în mod corespunzător obiectivele Regulamentului privind concentrările economice și ale măsurilor corective adoptate în temeiul acestui regulament.

54. În această privință, trebuie să se observe, în primul rând, că Tribunalul a enunțat cadrul de interpretare relevant la punctele 111 și 112 din hotărârea atacată, precizând că trebuie să se țină seama de normele specifice de interpretare cuprinse în al treilea paragraf al preambulului angajamentelor finale. Astfel, această dispoziție prevede că angajamentele respective trebuie interpretate „în lumina deciziei de autorizare, în cadrul general al dreptului Uniunii, în special în lumina Regulamentului privind concentrările economice, și prin trimitere la Comunicarea [privind măsurile corective]”.

55. În al doilea rând, Tribunalul a enunțat, la punctele 117-120 din hotărârea atacată, principiile pe care se întemeiază controlul concentrărilor, amintind, pe de o parte, că angajamentele trebuie să asigure că „crearea sau consolidarea unei poziții dominante sau obstacolele în calea unei concurențe efective, pe care angajamentele intenționează să le împiedice, nu sunt susceptibile să se producă într-un viitor relativ apropiat” și, pe de altă parte, că „[a]ngajamentele luate în cursul fazei I au drept obiect înlăturarea tuturor îndoielilor grave privind aspectul dacă concentrarea ar ridica obstacole semnificative în calea concurenței efective de pe piața internă sau de pe o parte semnificativă a acesteia, în special ca urmare a creării sau a consolidării unei poziții dominante”. Potrivit Tribunalului, rezultă că „angajamentele luate în cursul fazei I [sunt], având în vedere importanța și conținutul lor, de natură să permită Comisiei să adopte o decizie de aprobare fără deschiderea fazei II, Comisia trebuind să fi putut, fără a săvârși o eroare vădită de apreciere, să considere că angajamentele menționate constituiau un răspuns direct și suficient de natură să înlătore în mod clar toate îndoielile grave”⁷. Pe de altă parte, în cadrul interpretării teleologice a „utilizării adecvate”, Tribunalul a amintit, la punctul 255 din hotărârea atacată, că „părțile la fuziune [au asumat aceste angajamente] pentru a permite Comisiei să constate că ele înlăturau îndoielile grave ale acesteia”.

56. Faptul că Tribunalul nu a menționat în mod expres, în hotărârea atacată, considerentul (30) al Regulamentului privind concentrările economice și punctul 9 din Comunicarea privind măsurile corective nu înseamnă – contrar celor susținute de American – că acesta nu a ținut seama de obiectivele angajamentelor care reies din reglementarea aplicabilă.

57. În consecință, Tribunalul nu a ignorat obiectivul măsurilor corective adoptate în temeiul Regulamentului privind concentrările economice în cadrul interpretării noțiunii de „utilizare adecvată”. Prin urmare, hotărârea atacată nu este afectată de nicio eroare de drept în această privință.

⁷ A se vedea Hotărârea din 13 mai 2015, Niki Luftfahrt/Comisia (T-162/10, EU:T:2015:283, punctul 297 și jurisprudența citată).

b) Cu privire la luarea în considerare de către Tribunal a angajamentelor părților la fuziune

58. American susține că hotărârea atacată nu ține seama de obiectivul specific al angajamentelor părților la fuziune, care ar consta în reproducerea pierderii de concurență pe ruta LHR-PHL, ceea ce ar impune o interpretare mai strictă a „utilizării adecvate”.

59. În această privință, ea susține că Tribunalul nu a făcut referire, la punctul 30 din hotărârea atacată, la elementele esențiale ale concluziilor Comisiei referitoare la aceste angajamente, menționate printre altele la punctele 176, 178-181, 186 și 197-199 din decizia de autorizare. În special, Tribunalul nu ar fi evocat în hotărârea atacată printre altele importanța amplorii și a domeniului de aplicare al măsurilor corective, creșterea generată de operațiune, perspectivele de intrare, faptul că angajamentele finale vor permite un grad suficient de concurență între companiile aeriene pe ruta LHR-PHL sau natura structurală a măsurii corective.

60. În plus, deși hotărârea atacată a amintit jurisprudența potrivit căreia angajamentele trebuie să constituie un răspuns direct și suficient de natură să înlăture în mod clar toate îndoielile grave cu privire la operațiunea în cauză, American reproșează Tribunalului că nu a aplicat această logică privind eficacitatea măsurii corective cu ocazia interpretării „utilizării adecvate”, din moment ce a acceptat că Delta nu a utilizat 470 de sloturi orare corective.

61. American susține că, în cadrul interpretării dispozițiilor relevante ale angajamentelor în funcție de obiectivul lor, la punctele 250-278 din hotărârea atacată, Tribunalul a ținut seama numai de obiectivul drepturilor de anterioritate de a îmbunătăți atractivitatea intrinsecă a sloturilor orare, fără a aprecia însuși obiectivul acestor angajamente, care este acela de a compensa pierderea de concurență rezultată din abandonarea serviciului zilnic de către una dintre părțile la fuziune, garantând caracterul suficient al intrării. American arată, în această privință, că problema dacă utilizarea efectivă a sloturilor orare îndeplinește sau nu acest obiectiv este un element esențial al oricărei decizii în materie de drepturi de anterioritate.

62. În sfârșit, American arată că, la punctele 266 și 267 din hotărârea atacată, Tribunalul a confundat obiectul și finalitatea anteriorității cu condiția „utilizării adecvate” pentru a beneficia de aceste drepturi. În opinia sa, în măsura în care obiectul angajamentului cu privire la sloturi era de a reproduce serviciul zilnic al uneia dintre părțile la fuziune pentru a elimina în întregime problema concurenței, utilizarea concretă a sloturilor menționate pentru a atinge acest obiectiv este nu numai pe deplin conciliabilă cu stabilirea „utilizării adecvate” și cu decizia de a acorda sau nu drepturi de anterioritate, ci constituie în realitate un aspect esențial al acestei analize.

63. În această privință, subliniem de la bun început că argumentația American se întemeiază pe premisa că obiectivul general al măsurilor corective adoptate în cadrul controlului concentrărilor, precum și obiectivul precis al angajamentelor finale constau în reproducerea serviciului zilnic exploatat anterior de una dintre părțile la fuziune.

64. Examinarea care urmează a obiectivului urmărit de aceste angajamente demonstrează că premisa menționată este eronată.

65. Amintim că obiectivul angajamentelor asumate de părțile la fuziune consta în înlăturarea îndoielilor grave invocate de Comisie în ceea ce privește compatibilitatea cu piața internă pe care operațiunea le-ar fi ridicat altfel. Astfel, entitatea rezultată din concentrare ar fi fost singurul transportator aerian care asigura un serviciu direct pe ruta LHR-PHL. Pe de altă parte, Comisia constatare că indisponibilitatea sloturilor orare la LHR era principala barieră la intrare pe

legătura pentru care au fost identificate îndoieli grave⁸.

66. Aceste angajamente aveau, prin urmare, ca obiectiv eliminarea în întregime a problemelor de concurență pe ruta LHR-PHL prin suprimarea (sau prin reducerea semnificativă) a barierelor la intrare pe LHR pentru a permite o intrare suficientă, în timp util și probabilă a unui operator nou-intrat potențial pe această legătură.

67. În ceea ce privește sloturile eliberate de părțile la fuziune și preluate de operatorul nou-intrat potențial, angajamentele menționate prevăd că acestea trebuie utilizate pentru prestarea unui „serviciu aerian concurențial”, definit în angajamentele finale ca un „serviciu regulat de transport aerian de pasageri fără escală pe perechea de aeroporturi LHR-PHL”⁹. Pentru a exploata un „serviciu aerian concurențial”, un operator nou-intrat potențial nu era obligat să exploateze un anumit număr de zboruri zilnice. Astfel, deși clauza 1.1 din angajamentele finale se limitează să indice numărul maxim de sloturi corective eliberate, aceasta nu identifică un număr fix și obligatoriu de frecvențe pe care operatorul nou-intrat potențial trebuie să le exploateze.

68. Pe de altă parte, sloturile obținute de operatorul nou-intrat puteau fi folosite numai pe ruta LHR-PHL în perioada de utilizare. În conformitate cu clauza 1.10 din angajamentele finale, drepturile de anterioritate erau dobândite numai atunci când aceste sloturi făcuseră obiectul unei „utilizări adecvate” pe ruta LHR-PHL în perioada menționată. Odată dobândite, aceste drepturi permiteau operatorului nou-intrat să păstreze definitiv aceste sloturi orare și să le utilizeze pe orice altă legătură sau pereche de orașe.

69. Din considerațiile care precedă pot fi deduse următoarele concluzii.

70. În primul rând, angajamentul referitor la sloturi este o măsură corectivă care urmărește să faciliteze intrarea pe ruta LHR-PHL prin eliminarea principalei bariere la intrare, fără a specifica un anumit număr de frecvențe pe care candidatul sau candidații potențiali ar trebui să le exploateze. Astfel, contrar celor susținute de American, niciuna dintre clauzele angajamentelor nu impune ca operatorul nou-intrat potențial să se angajeze să utilizeze în proporție de 100 % sloturile corective pe care le-a solicitat și nici să justifice o eventuală abatere în raport cu oferta sa.

71. În al doilea rând, obiectivul acestui angajament nu este reproducerea serviciului zilnic al US Airways, ci a presiunii concurențiale exercitate de US Airways anterior concentrării. Astfel, angajamentul referitor la sloturi garantează că, după această concentrare, entitatea rezultată din operațiune va fi supusă unei constrângeri ca urmare a unei intrări efective sau potențiale. Prin cedarea sloturilor către un operator nou-intrat, angajamentele urmăresc ca acesta din urmă să le poată utiliza în aceleași condiții ca US Airways înainte de fuziune¹⁰.

72. În al treilea rând, reproducerea serviciului zilnic al US Airways nu reprezintă nici o condiție prealabilă pentru acordarea de drepturi de anterioritate operatorului sau operatorilor nou-intrați potențiali.

⁸ A se vedea punctul 180 din decizia de autorizare.

⁹ A se vedea clauza 1.9 din angajamentele finale și punctul 160 din decizia de autorizare.

¹⁰ A se vedea punctele 88 și 89 din prezentele concluzii.

73. În al patrulea rând, după cum a constatat Tribunalul la punctele 257-261 din hotărârea atacată, obiectivul drepturilor de anterioritate constă în sporirea eficacității angajamentului referitor la sloturi contribuind la obiectivul comun de a elimina în întregime problemele de concurență constatate de Comisie prin facilitarea unei intrări suficiente, în timp util și probabile pe ruta LHR-PHL.

74. Pe de altă parte, observăm că, contrar criticilor formulate de American în recursul său, Tribunalul nu a ignorat obiectivul invocat de aceasta din urmă, potrivit căruia angajamentele ar urmări să reproducă creșterea generată de operațiune. Tribunalul a respins în mod explicit această argumentație ca nefiind susținută nici de decizia de autorizare sau decizia în litigiu, nici de angajamentele finale și ca fiind incompatibilă cu însăși natura drepturilor de anterioritate și cu puterea de apreciere de care dispune Comisia atunci când acceptă măsurile corective propuse de părțile la fuziune¹¹. Trebuie să se constate de asemenea că niciunul dintre extrasele din decizia de autorizare citate la punctul 59 din prezentele concluzii nu susține poziția American.

75. În sfârșit, considerăm că trebuie respins argumentul American prezentat la punctul 61 din prezentele concluzii, potrivit căruia Tribunalul ar fi pus accentul numai pe obiectivul drepturilor de anterioritate, constând în sporirea atractivității sloturilor corective, neglijând obiectivul mai larg al angajamentelor, care este de a asigura punerea în aplicare a eliminării efective a problemelor de concurență ridicate de concentrarea notificată.

76. După cum s-a explicat la punctele 72 și 73 din prezentele concluzii, acordarea de drepturi de anterioritate nu urmărea un obiectiv propriu, ci viza să contribuie la realizarea obiectivului general al angajamentelor, constând în eliminarea în întregime a problemelor de concurență pe ruta LHR-PHL. Astfel, includerea drepturilor de anterioritate în angajamente avea ca obiectiv facilitarea intrării pe piață, făcând oferta de sloturi mai atractivă, pentru a încuraja companiile aeriene să solicite utilizarea sloturilor corective și să intre pe ruta LHR-PHL cu un serviciu aerian concurențial și pentru a asigura în acest mod punerea efectivă în aplicare a angajamentelor menționate. Prin urmare, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept prin faptul că s-a concentrat asupra obiectivului drepturilor de anterioritate.

c) Cu privire la luarea în considerare de către Tribunal a cadrului corectiv complet al angajamentelor

77. American susține că Tribunalul a săvârșit o eroare în interpretarea sa contextuală a noțiunii de „utilizare adecvată”, întrucât s-a limitat să examineze clauza 1.13 din angajamentele finale în mod izolat, fără a lua în considerare cadrul corectiv complet al acestor angajamente. Potrivit acestei societăți, interpretarea contextuală ar trebui să țină seama cel puțin de clauzele 1.1, 1.24, 1.26, 1.27, 1.10 și 1.11 din angajamentele finale. Aceste dispoziții, examinate împreună, ar forma un sistem coerent care să permită atingerea obiectivului principal urmărit de măsura corectivă stabilită, care este de „a elimina în întregime” problema de concurență.

78. Trebuie menționat în primul rând că o interpretare contextuală sau sistematică nu înseamnă că o dispoziție juridică trebuie interpretată în lumina tuturor celorlalte dispoziții ale textului din care face parte. Astfel, o apreciere a acestor alte dispoziții este necesară numai în măsura în care acestea sunt relevante.

¹¹ A se vedea punctele 262-270 din hotărârea atacată.

79. În ceea ce privește, în al doilea rând, analiza cadrului corectiv complet creat prin angajamente, trebuie să se constate că din lectura hotărârii atacate reiese că Tribunalul a analizat celelalte dispoziții ale angajamentelor finale, inclusiv pe cele invocate de American. Totuși, relevanța lor în cadrul analizei termenilor „utilizare adecvată” a fost respinsă, în măsura în care aceste dispoziții nu privesc acordarea drepturilor de anterioritate. În această privință, astfel cum a constatat în mod întemeiat Tribunalul la punctele 246-249 din hotărârea atacată, clauzele 1.1, 1.24, 1.26 și 1.27 din angajamentele finale reglementează oferta unui operator nou-intrat potențial și sunt relevante pentru acordarea de sloturi corective, iar nu pentru acordarea de drepturi de anterioritate.

80. Or, după cum a constatat Tribunalul la punctul 239 din hotărârea atacată, singura dispoziție a angajamentelor finale care privește efectiv utilizarea sloturilor în discuție este clauza 1.13, referitoare la utilizarea abuzivă. Mai precis, clauza 1.13 litera b) din angajamentele finale menționează numărul de frecvențe care trebuie exploatat pentru ca exploatarea unui număr mai mic de frecvențe decât cel pe care operatorul nou-intrat potențial a propus să îl utilizeze să nu fie considerată o „utilizare abuzivă”. Această utilizare trebuie să fie compatibilă cu principiul „sloturi utilizate sau sloturi pierdute” vizat la articolul 10 alineatul (2) din Regulamentul privind sloturile orare, care prevede în esență că, pentru ca un transportator aerian să poată exploata sloturile orare alocate în perioada următoare, trebuie să demonstreze că a exploatat sloturile respective timp de cel puțin 80 % din perioada de planificare orară pentru care au fost alocate (denumită în continuare „regula 80/20”).

81. Pe de altă parte, astfel cum s-a menționat de asemenea la punctul 70 din prezentele concluzii, niciuna dintre clauzele angajamentelor finale nu impune ca operatorul nou-intrat potențial să se angajeze să utilizeze în proporție de 100 % sloturile corective pe care le-a solicitat și nici să justifice o eventuală abatere în raport cu oferta sa.

82. Având în vedere considerațiile care precedă, apreciem, așadar, că primul aspect al motivului unic trebuie respins.

B. Cu privire la al doilea aspect al motivului unic

83. Prin intermediul celui de al doilea aspect al motivului unic, American susține în esență că Tribunalul a considerat în mod eronat că noțiunea de „utilizare adecvată” înseamnă „lipsa unei utilizări abuzive”.

84. Această argumentație cuprinde două părți. Pe de o parte, American arată că aplicarea criteriului „lipsei unei utilizări abuzive” pentru interpretarea noțiunii de „utilizare adecvată” conduce la un nivel de utilizare a sloturilor care este incompatibil cu înseși obiectivele angajamentelor stabilite de părțile la fuziune. Pe de altă parte, American consideră că Tribunalul a săvârșit o serie de erori în hotărârea atacată atunci când a apreciat că noțiunea de „utilizare adecvată” înseamnă „lipsa unei utilizări abuzive”.

85. La rândul lor, Comisia și Delta susțin că niciunul dintre argumentele invocate de American în cadrul prezentului aspect al recursului nu ar demonstra existența unor erori săvârșite de Tribunal în analiza sa.

1. Cu privire la nivelul de utilizare care corespunde lipsei unei „utilizări abuzive”

86. American susține că, de fiecare dată când un slot corectiv nu a fost utilizat, obiectivul de „a elimina în întregime” problema de concurență nu a fost atins și constituie o „denaturare semnificativă a concurenței efective”. Potrivit acestei societăți, deși Comisia dispune de o largă putere de apreciere pentru a examina dacă angajamentele constituie un răspuns suficient și capabil să înlăture toate îndoielile grave, aceasta nu poate modifica angajamentele obligatorii menționate prin intermediul unei interpretări a noțiunii de „utilizare adecvată” care nu este compatibilă cu obiectivele și cu condițiile acestora.

87. Considerăm că această argumentație trebuie respinsă, în special având în vedere faptul că cerința utilizării sloturilor orare pentru acordarea drepturilor de anterioritate, așa cum este susținută de American, este contrară dispozițiilor și obiectivelor angajamentelor și ar risca să compromită eficacitatea acestora.

88. Astfel, în primul rând, reținerea interpretării preconizate de American ar impune oricărui operator nou-intrat potențial o rată de utilizare mai mare de 80 %, care constituie standardul sectorial¹². În consecință, nu există niciun motiv pentru care, pentru a obține drepturi de anterioritate, Delta ar trebui să se conformeze unor condiții de exploatare mai stricte decât cele prevăzute de cadrul normativ de referință și care, prin urmare, se aplicau US Airways înainte de operațiune și se aplică American după fuziune.

89. În al doilea rând, stabilirea unui nivel de exploatare mai ridicat pentru orice operator nou-intrat potențial în raport cu concurenții săi ar fi contrară necesității de a asigura condiții de concurență echitabile pe ruta LHR-PHL. Astfel, o asemenea cerință ar priva Delta de flexibilitatea oferită de regula 80/20, dezavantajând-o în raport cu American, care ar continua să beneficieze de aceasta. Întrucât obiectivul angajamentelor este de a garanta o concurență efectivă pe ruta LHR-PHL, situația Delta ar trebui să fie comparabilă cu cea a oricărei alte companii aeriene și în special cu cea a companiilor care operează pe această rută. Reiese că numai utilizarea sloturilor orare de către un operator nou-intrat cu respectarea condițiilor prevăzute de clauza 1.13 din angajamentele finale garantează că acest operator nou-intrat – în speță Delta – își poate exercita activitățile de pe o poziție de egalitate cu principalul său concurent, și anume American.

90. În al treilea rând, poziția susținută de American nu ar fi conciliabilă cu obiectivul specific al angajamentelor, care este de a facilita intrarea pe ruta LHR-PHL. Reținerea unei rate de utilizare superioare celei care constituie standardul sectorial ar risca să descurajeze orice operator nou-intrat potențial, lipsind angajamentele de efectul stimulativ urmărit prin includerea drepturilor de anterioritate și reducând eficacitatea angajamentului referitor la sloturi.

91. În al patrulea rând, reținerea interpretării preconizate de American ar risca să compromită securitatea juridică care este necesară pentru a garanta aplicarea deciziei în litigiu și eficacitatea angajamentelor. Observăm în această privință că, după cum amintește în mod întemeiat Tribunalul la punctele 125 și 275 din hotărârea atacată, pe lângă obiectivul lor de a înlătura îndoielile grave privind compatibilitatea concentrării cu piața internă, angajamentele sunt deopotrivă relevante pentru terții care preiau activitățile părților la o concentrare, întrucât condițiile preluării unor asemenea activități sunt stabilite mare măsură prin respectivele angajamente. În acest scop, este important ca criteriile de acordare a drepturilor de anterioritate

¹² A se vedea punctul 80 din prezentele concluzii.

să fie clare și să poată fi verificate, cu excluderea oricărei considerații arbitrare. Astfel, adoptarea poziției American ar însemna să se accepte că orice abatere în raport cu oferta a unui operator care a preluat sloturile – în speță, Delta – ar trebui justificată pe baza unor criterii vagi și nespecificate în angajamente. După cum arată în mod întemeiat Tribunalul la punctul 250 din hotărârea atacată, doar interpretarea potrivit căreia „utilizarea adecvată” este înțeleasă ca lipsa unei „utilizări abuzive” în sensul clauzei 1.13 din angajamentele finale asigură securitatea juridică necesară pentru orice operator nou-intrat potențial.

92. În al cincilea rând, trebuie arătat că, pentru ca angajamentele propuse de părțile la o concentrare să fie susceptibile să elimine problemele de concurență identificate, trebuie să existe o punere în aplicare efectivă și o capacitate de a monitoriza angajamentele¹³. Or, pentru motivele citate la punctul anterior din prezentele concluzii, numai trimiterea la clauza 1.13 din angajamentele finale îndeplinește această condiție.

93. În al șaselea rând, o asemenea interpretare a condițiilor care permit acordarea drepturilor de anterioritate nu ar fi putut, în principiu, din cauza caracterului său imprecis, să fie acceptată în cursul fazei I, al cărei scop este, reamintim, de a înlătura orice îndoială gravă privind compatibilitatea unei concentrări cu piața comună¹⁴.

94. Pe de altă parte, apreciem că trebuie înlăturat argumentul American potrivit căruia Tribunalul ar fi săvârșit o eroare, la punctul 291 din hotărârea atacată, considerând că faptul că rata de exploatare a sloturilor de către Delta oscilează între 76,4 % și 81 % nu poate însemna că obiectul angajamentelor a fost compromis. În această privință, American amintește că Delta nu a asigurat 470 de servicii (în total, dus și întors) pe ruta LHR-PHL și că, în consecință, obiectivul specific stabilit prin angajamente nu ar fi fost atins, în măsura în care aceste sloturi nu au fost asigurate, în cele din urmă, de nicio companie aeriană. Potrivit recurenței, acest rezultat ar constitui un indiciu important al faptului că „lipsa unei utilizări abuzive” este o interpretare juridică eronată a noțiunii de „utilizare adecvată”.

95. Trebuie arătat că, pe de o parte, argumentul invocat de American privind metodologia utilizată de Comisie pentru a calcula ratele de utilizare privește chestiuni de fapt [și aprecieri factuale] care au fost soluționate definitiv la punctele 285-291 din hotărârea atacată și a căror denaturare nu a fost invocată de recurentă. Pe de altă parte, la punctele 90, 290 și 294 din hotărârea atacată s-a arătat că recurenta, deși critică amploarea exploatării insuficiente a sloturilor de către Delta, nu contestă că aceasta din urmă a exercitat o utilizare conformă cu regula 80/20.

2. Cu privire la celelalte elemente care permit susținerea interpretării termenilor „utilizare adecvată” drept lipsa unei „utilizări abuzive”

96. În primul rând, American susține că Tribunalul s-a întemeiat în mod eronat, la punctele 95, 103, 104 și 207 din hotărârea atacată, pe sensul obișnuit al termenilor „utilizare abuzivă” pentru a considera că acesta era conciliabil cu noțiunea de „utilizare adecvată”. American consideră că Tribunalul ar fi trebuit să recunoască faptul că sensul obișnuit al termenilor „utilizare abuzivă” acoperea orice situație, precum în speță, în care promisiunile făcute în vederea obținerii unui avantaj juridic, în special drepturi de anterioritate, nu au fost respectate, fără o justificare suficientă.

¹³ A se vedea punctul 13 din Comunicarea privind măsurile corective.

¹⁴ A se vedea punctul 55 din prezentele concluzii.

97. Trebuie arătat, în această privință, că din hotărârea atacată reiese cu claritate că Tribunalul nu și-a întemeiat concluziile pe sensul obișnuit și pe o interpretare literală a termenilor „utilizare abuzivă”. Tocmai pentru că Tribunalul a concluzionat, la punctul 107 din hotărârea atacată, că interpretarea literală nu era „concludentă”, acesta a procedat la interpretarea contextuală a angajamentelor.

98. În al doilea rând, American susține că Tribunalul s-a întemeiat în mod eronat, la punctele 209 și 210 din hotărârea atacată, pe faptul că dispozițiile referitoare la „utilizarea abuzivă” apăreau în secțiunea referitoare la „[a]cordarea drepturilor de anterioritate privind sloturile” în cazul IAG/bmi, considerând că acești termeni însemnau o „utilizare inadecvată”. American arată, în această privință, că angajamentele din prezenta cauză nu conțin titlul menționat. Pe de altă parte, în opinia sa, această secțiune a angajamentelor în cazul IAG/bmi, care trebuia să privească „drepturile de anterioritate”, ar viza, în realitate, alte aspecte lipsite de relevanță pentru interpretarea termenilor „utilizare adecvată”.

99. Astfel cum s-a explicat la punctul 6 din prezentele concluzii, angajamentele din cazul IAG/bmi au servit drept model pentru angajamentele din prezenta cauză. Pe de altă parte, așa cum reiese din cuprinsul punctelor 118 și 119 din prezentele concluzii, dacă părțile ar fi dorit să se îndepărteze de la acest model sau să furnizeze o interpretare diferită de cea a angajamentelor din cazul menționat, acest fapt ar fi trebuit să fie precizat în angajamente. În consecință, faptul că, pe de o parte, angajamentele din cazul IAG/bmi conțin titlul „Acordarea drepturilor de anterioritate privind sloturile” și că, pe de altă parte, în secțiunea „Acordarea drepturilor de anterioritate privind sloturile” figurează și câteva dispoziții care nu privesc acordarea acestor drepturi nu repune în discuție considerația de la punctul 209 din hotărârea atacată potrivit căreia angajamentele din cazul IAG/bmi constituie un temei valabil pentru interpretarea angajamentelor din prezenta cauză¹⁵.

100. În al treilea rând, American susține că hotărârea atacată nu a analizat în mod coerent și complet considerația potrivit căreia clauza 1.13 din angajamentele finale, referitoare la noțiunea de „utilizare abuzivă”, furnizează criteriul pentru a stabili „utilizarea adecvată”. Pe de altă parte, American indică mai multe erori de drept pe care Tribunalul le-ar fi săvârșit în acest raționament, în special la punctele 236-240, 276 și 277 din hotărârea atacată.

101. În opinia noastră, deși este adevărat că structura hotărârii atacate nu este întotdeauna foarte clară și că face uneori dificilă lectura și înțelegerea sa, totuși o asemenea considerație nu indică faptul că Tribunalul a săvârșit o eroare în aprecierea sa potrivit căreia noțiunea de „utilizare abuzivă” furnizează criteriul pentru a stabili „utilizarea adecvată”.

102. În al patrulea rând, American reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare vădită de interpretare la punctele 279-292 din hotărârea atacată, considerând că „interpretarea contextuală” a angajamentelor trebuie să fie efectuată în lumina Regulamentului privind sloturile orare. Ea susține, mai întâi, că această considerație nu poate fi conciliată cu modul de redactare a celui de al treilea paragraf al preambulului angajamentelor finale, în măsura în care această dispoziție nu menționează regulamentul în discuție printre textele în temeiul cărora trebuie interpretate angajamentele respective, deși este totuși menționat în alte părți ale acestor

¹⁵ Pe de altă parte, așa cum a arătat Comisia, considerentele (644) și (645) ale deciziei din cazul IAG/bmi pledează în favoarea unei legături între acordarea drepturilor de anterioritate și noțiunea de utilizare abuzivă în măsura în care subtitlul „1.1.3 Drepturi de anterioritate” se referă în același timp la drepturile de anterioritate și la utilizarea abuzivă, stabilind astfel o legătură între cele două noțiuni.

angajamente. În continuare, aceasta susține că obiectivul Regulamentului privind sloturile orare nu corespunde obiectivelor măsurilor corective ale Regulamentului privind concentrările economice și ale măsurilor corective specifice adoptate în prezenta cauză.

103. Observăm, în primul rând, că faptul că Regulamentul privind sloturile orare este menționat în mod specific în angajamente nu lasă nicio îndoială cu privire la faptul că acesta constituie unul dintre elementele care trebuie luate în considerare în cadrul analizei contextuale care trebuie efectuată. Amintim de asemenea că al treilea paragraf al preambulului angajamentelor finale precizează că acestea trebuie interpretate printre altele în „cadrul general al dreptului Uniunii”. Tribunalul a arătat în acest mod, la punctul 124 din hotărârea atacată, că trebuia să se țină seama de Regulamentul privind sloturile orare, acesta făcând parte din „cadrul general al dreptului Uniunii”.

104. În al doilea rând, după cum s-a explicat la punctele 80 și 88 din prezentele concluzii, din moment ce rata de utilizare prevăzută de acest regulament constituie standardul sectorial, Tribunalul a apreciat în mod întemeiat că Delta a putut avea așteptarea de a-și desfășura activitățile în conformitate cu cadrul normativ de referință. Pe de altă parte, în măsura în care dispozițiile articolului 10 alineatele (2) și (3) din Regulamentul privind sloturile orare constituie cadrul normativ de referință în Uniune, Tribunalul a considerat în mod întemeiat, la punctul 283 din hotărârea atacată, că ar fi putut exista așteptarea ca, în cazul în care condițiile pentru acordarea drepturilor de anterioritate se îndepărtau de la acest cadru, acest lucru să reiasă în mod clar din angajamentele finale, ceea ce nu este cazul în speță.

105. În al treilea și ultimul rând, apreciem că, contrar celor susținute de American, faptul că Regulamentul privind sloturile orare urmărește obiective diferite de Regulamentul privind concentrările economice nu exclude luarea sa în considerare în cadrul controlului concentrărilor. Astfel, după cum s-a explicat la punctul 89 din prezentele concluzii, aplicarea regulii 80/20 nu este motivată numai de considerații legate de traficul aerian, ci este de asemenea necesară pentru a garanta condiții de concurență echitabile între Delta și principala sa concurentă pe ruta LHR-PHL, și anume American. Amintim pe de altă parte că, în cadrul misiunii sale, Comisia este obligată să ia în considerare toți factorii relevanți legați de măsura corectivă propusă, folosind ca termeni de referință structura și caracteristicile distinctive ale pieței pe care apar problemele de concurență¹⁶.

106. Având în vedere considerațiile care precedă, apreciem că al doilea aspect al motivului unic trebuie respins.

C. Cu privire la al treilea aspect al motivului unic

107. Prin intermediul celui de al treilea aspect al motivului unic, American susține în esență că Tribunalul a acordat o importanță disproporționată și nejustificată conținutului formularului RM în cadrul interpretării noțiunii de „utilizare adecvată”.

1. Cu privire la admisibilitatea celui de al treilea aspect

108. În această privință, arătăm că Comisia invocă inadmisibilitatea acestei argumentații, întrucât nu a fost prezentată în primă instanță.

¹⁶ A se vedea punctul 12 din Comunicarea privind măsurile corective.

109. Apreciem totuși că argumentația American este admisibilă, în măsura în care aceasta contestă considerațiile exprimate de Tribunal în hotărârea atacată potrivit cărora informațiile care reies din formularul RM indică faptul că formularea „în conformitate cu oferta” nu este relevantă pentru interpretarea noțiunii de „utilizare adecvată”, menționată în clauza 1.10 din angajamentele finale.

2. Analiza propusă

110. American susține, în primul rând, că formularul RM este un document pregătit și că, prin urmare, analiza efectuată în hotărârea atacată ar fi incompatibilă cu jurisprudența Uniunii potrivit căreia „lucrările pregătitoare” nu sunt considerate metode de interpretare care pot modifica conținutul sau finalitatea unei dispoziții de drept al Uniunii.

111. În această privință, trebuie să se observe, în primul rând, astfel cum a arătat în mod întemeiat Tribunalul la punctele 122 și 123 din hotărârea atacată, că existența formularului RM rezultă în mod direct din Regulamentul privind concentrările economice. Or, având în vedere că termenii angajamentelor finale trebuie interpretați, conform celui de al treilea paragraf din preambul, în raport cu regulamentul menționat, Tribunalul a luat în considerare în mod întemeiat formularul RM în analiza sa¹⁷.

112. În al doilea rând, în ceea ce privește conținutul formularului RM, articolul 20 alineatul (1a) din Regulamentul de punere în aplicare prevede că întreprinderile trebuie să menționeze în acest formular informațiile și documentele pe care sunt obligate să le furnizeze atunci când propun angajamentele. Pe de altă parte, anexa IV la regulamentul menționat prevede că informațiile din formularul RM sunt necesare pentru a permite Comisiei să examineze dacă angajamentele propuse pot face concentrarea compatibilă cu piața internă, prin faptul că previn denaturarea semnificativă a concurenței efective. În plus, observăm că și Comunicarea privind măsurile corective face trimitere, la punctul 7, la formularul RM, precizând că revine părților la o concentrare, care sunt singurele care dispun de toate informațiile relevante, responsabilitatea de a furniza „toate aceste informații disponibile” de care Comisia are nevoie pentru a evalua măsurile corective propuse.

113. Din considerațiile de mai sus reiese că formularul RM nu este un document pur pregătit, așa cum pretinde recurenta, ci un document suplimentar al angajamentelor care, după cum a reținut Tribunalul la punctul 133 din hotărârea atacată, este destinat tocmai să ajute Comisia să evalueze conținutul, obiectivul, viabilitatea și eficacitatea măsurilor corective propuse, precum și să descrie înțelegerea pe care întreprinderea însăși o are cu privire la aceste măsuri corective.

114. În al treilea rând, trebuie arătat că, deși analiza formularului RM ocupă, într-adevăr, un loc important în hotărârea atacată¹⁸, argumentația American potrivit căreia Tribunalul a acordat o importanță disproporționată acestui formular trebuie respinsă. Astfel, din hotărârea atacată reiese destul de clar că analiza formularului RM nu constituie decât unul dintre elementele pe care Tribunalul le-a luat în considerare, în cadrul analizei sale contextuale, pentru a concluziona că noțiunea de „utilizare adecvată” putea fi interpretată ca o lipsă a unei „utilizări abuzive” în sensul clauzei 1.13 din angajamentele finale¹⁹.

¹⁷ A se vedea punctele 17 și 54 din prezentele concluzii.

¹⁸ A se vedea punctele 126-200 din hotărârea atacată.

¹⁹ A se vedea punctul 292 din hotărârea atacată.

115. Având în vedere considerațiile care precedă, apreciem că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept atunci când a stabilit că termenii angajamentelor finale trebuie interpretați în raport cu formularul RM.

116. În al doilea rând, American susține că Tribunalul a săvârșit o eroare în interpretarea clauzei 1.9 din angajamentele finale, în special în ceea ce privește consecințele juridice care trebuie deduse din termenii „în conformitate cu oferta” în lumina formularului RM. Potrivit acesteia, o asemenea formulare nu este doar o simplă „variantă lingvistică” a angajamentelor, având în vedere că aceasta reiese din alte modele de angajamente acceptate recent de Comisie.

117. Pentru motivele care urmează, considerăm că acest argument este de asemenea sortit eșecului.

118. Trebuie amintit că Comisia a solicitat în mod expres ca angajamentele propuse de părțile la fuziune să conțină drepturi de anterioritate de tipul celor propuse în cazul IAG/bmi pentru ca operațiunea de concentrare să poată fi declarată compatibilă cu piața internă. În acest temei, secțiunea 3 din formularul RM prezentat Comisiei de părțile la fuziune indica în mod explicit că angajamentele se bazau pe cele aferente deciziei din cazul IAG/bmi și că aspectele cu privire la care părțile se abăteau de la angajamentele respective erau indicate în formularul RM²⁰. Pe de altă parte, părțile la fuziune au precizat că aceste aspecte nu includeau „variantele lingvistice minore” sau clarificările impuse de împrejurările specifice. În ceea ce privește, mai precis, dispozițiile referitoare la drepturile de anterioritate, în formularul RM nu a fost identificată nicio abatere de la angajamentele acceptate în cazul IAG/bmi.

119. Tribunalul a recunoscut, așadar, în mod întemeiat, la punctele 143 și 144 din hotărârea atacată, că American avea obligația de a indica în formularul RM orice modificare substanțială față de modul de redactare a angajamentelor din cazul IAG/bmi care au servit drept model în prezenta cauză. Or, având în vedere că noțiunea „în conformitate cu oferta” nu era inclusă în angajamentele din cazul IAG/bmi, iar adăugarea acestor termeni nu a fost semnalată ca o schimbare în raport cu angajamentele din cazul menționat, Tribunalul a apreciat fără a săvârși o eroare, la punctul 139 din hotărârea atacată, că această formulare trebuia considerată o „variantă lingvistică minoră” a angajamentelor.

120. Aceste considerații nu pot fi repuse în discuție de susținerile American potrivit cărora originea formulării „în conformitate cu oferta” se regăsește în alte modele de angajamente și că angajamentul privind sloturile din prezenta cauză conține numeroase dispoziții rezultate din angajamentele din cazul COMP/AT.39595 – A++²¹. Astfel, singurul model solicitat în mod expres de Comisie în angajamentele propuse pentru acordarea drepturilor de anterioritate era cazul IAG/bmi. Prin urmare, dispozițiile celorlalte angajamente nu sunt relevante pentru interpretarea noțiunii de „utilizare adecvată” și pentru acordarea drepturilor de anterioritate, cu atât mai mult cu cât celelalte modele de angajamente invocate nu vizau drepturi de anterioritate.

121. Ținem să precizăm în această privință că, deși, în cadrul misiunii sale care constă în a demonstra că o concentrare este susceptibilă să denatureze semnificativ concurența, Comisia este obligată să verifice informațiile furnizate de părțile la o concentrare, nu se poate impune însă ca aceasta să fie obligată să anticipeze orice interpretare posibilă a angajamentelor propuse de părți, în special atunci când interpretarea respectivă nu numai că se abate de la cadrul analitic pe care părțile înseși l-au acceptat, precum și de la standardele sectoriale de referință pe piața

²⁰ A se vedea punctele 9-11 din prezentele concluzii.

²¹ Cazul care a condus la adoptarea Deciziei C(2013) 2836 a Comisiei din 23 mai 2013 (JO 2013, C 201, p. 8).

relevantă, dar nici nu reiese în mod clar din textul angajamentelor. Astfel, considerăm că, dacă părțile la fuziune ar fi dorit să dea o interpretare diferită de cea reținută pentru angajamentele din cazul IAG/bmi, utilizând ca element de referință pentru acordarea drepturilor de anterioritate „oferta”, aceasta ar trebui să rezulte în mod clar din formularul RM sau cel puțin să fie menționată în acesta, așa cum a arătat în mod întemeiat Tribunalul la punctele 138, 149, 151-158 și 199 din hotărârea atacată.

122. În al treilea rând, American susține că interpretarea Tribunalului cu privire la clauza 1.9 din angajamentele finale este eronată. În această privință, ea arată că, atunci când formularea „în conformitate cu oferta” și clauza 1.9 coroborată cu clauza 1.10 sunt interpretate corect, din dispozițiile angajamentelor reiese că oferta unui operator nou-intrat trebuie considerată punctul de plecare al analizei cu privire la „utilizarea adecvată” și al deciziei de a acorda sau nu drepturi de anterioritate.

123. Pentru motivele deja analizate la punctele 64-73 din prezentele concluzii, considerăm că acest argument nu poate fi admis.

124. În plus, faptul că formularea „în conformitate cu oferta” se afla deja în propunerea inițială a angajamentelor prezentate de părțile la fuziune, care nu prevedea drepturi de anterioritate, demonstrează că această clauză avea o finalitate diferită de cea care viza stabilirea condițiilor de acordare a drepturilor de anterioritate²².

125. În aceste împrejurări, considerăm că al treilea aspect al motivului unic, precum și recursul în totalitate trebuie respinse.

D. Cu privire la cheltuielile de judecată

126. În cadrul prezentei proceduri în fața Curții, Delta a solicitat ca American să fie obligată la plata cheltuielilor de judecată, în plus față de prezenta procedură, și în procedura în fața Tribunalului.

127. Pentru motivele care urmează, considerăm că această cerere nu poate fi admisă.

128. Trebuie precizat că, întrucât Delta nu a formulat concluzii referitoare la cheltuielile de judecată în primă instanță, Tribunalul a obligat-o, în hotărârea atacată, să suporte propriile cheltuieli de judecată în temeiul articolului 134 alineatul (1) și al articolului 138 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

129. Trebuie amintit de asemenea că, atunci când un recurs nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată în temeiul articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții. Pe de altă parte, articolul 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil *mutatis mutandis* procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul menționat, prevede că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

²² A se vedea punctul 6 din prezentele concluzii.

130. Totuși, aceste dispoziții trebuie interpretate în sensul că o parte nu poate fi obligată de Curte să suporte cheltuielile de judecată efectuate de o altă parte la procedură în fața Tribunalului decât dacă aceasta din urmă a formulat o astfel de cerere în fața Tribunalului²³. Dacă situația nu este aceasta, iar cererea de obligare la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurii în fața Tribunalului a fost formulată abia în stadiul procedurii în fața Curții, această cerere trebuie respinsă, fiind lipsit de relevanță faptul că recursul nu a fost admis, precum în speță.

V. Concluzie

131. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să se pronunțe după cum urmează:

- respinge recursul;
- obligă American Airlines să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisia Europeană și de Delta Air Lines (numai în ceea ce privește procedura în fața Curții).

²³ A se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2004, Parlamentul/Ripa di Meana și alții (C-470/00 P, EU:C:2004:241, punctele 83-90).